

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; felévre 100; negyedévre 50 Lei

Hirdetések milliméter díjszabás szerint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felölsszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó laptulajdonos:

PUSKÁS J. ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2-3-ig.

Telefon: 14.

Ujabb támadás.

Megint fölénk jött sulyos-feketén az Anghelescu szelleme. Nem tudunk még konkrét adatokat. S nem akarunk az események elé vágni. Még csak beszélnek, hogy megvonják a kisebbségi iskolák nyilvánossági jogát. Hivatalos értesítés nem jött sem az egyházi hatóságoktól, sem az államtól, de hogy a gyergyói iskoláktól, nevezetesen a ditrói, alfalvi és szentmiklósi polgári iskolától már el is vették volna — azt mondják.

Az Anghelescu miniszter tendenciája világos. Tudjuk. Ő csinálta a törvényt is. És pedig úgy, annyi körmondfonssággal, hogy annak egyszerü, fokozatos végrehajtásával minden kisebbségi intézetet megfojtsion. Ismerjük ezt. Összeszedtük utolsó erőnket és felkészültünk. De hogy ezek a fenyegető veszedelmek minden iskolaév végén és elején reánk szabaduljanak, hogy mindig valamit a mellünknek szegezzenek, ez még az eszközeiben nem válogatós politikában is kegyetlenség. Egyszerűen hajlam:

Hogy van már törvény, akármi-lyen, de megvan s mégis újabb rendeletek jöjjenek. Hátbatámadások. Amikor az állam nem teljesíti a ratifikált békeszerződésekben a kisebbségekkel szemben vállalt kötelezettségeit. A leg-elemiebbeket, amihez jogunk van, mint az élethez és a levegőhöz.

A szülők kétségbeesetten kapkodnak. Nem elég az iskoláztatással járó sulyos megterheltség, a család terhe, a nyomasztó jelen és a jövő aggasztó gondja. Hanem jönnek még ezek az ütések. Ujabb gondok, újabb aggodalmak, újabb félvédek és kiadások. S mindig ilyenkor. Hogy nagyobb legyen a keserűség és az aggodalom. Hogy egyszer beleunjunk a sok szekaturába és minden harcot feladjunk.

Hát mélyen tisztelt uraink, akik ezt csinálják, vegyék tudomásul. A miniszter kimondott szándéka a gyors-tempóju elrománosítás. Azért esett így nekünk s azért dolgozott mindig így ellenünk. Különös figyelemmel azért tüntetett ki mindig minket székelyeket. De, igaz hogy már a kegyetlenségig mentek, hogy eddig minden évben

keresztrefeszítettek és agyongyötörtek gyermeket, szülőt, tanítót és mindenkit, kita történelem velünk egy sorsra kárhoztatott, de tudják meg, hogy a harcot nem adjuk fel, amíg lélegzünk, addig küzdünk, utolsó fillérünket is

összeadjuk s az ütések és igazságtalanságok alatt nem akarunk megtörni, hanem maradunk öntudatosabb és ha önöknek úgy tetszik, elkeseredettebb magyarok.

A kormány új kisebbségi politikája.

— Irta: dr. Csiby Andor. —

Az Adeverul május hó 31-iki számában egy a kisebbségek életére sorsfordulatot jelentő táviratot közöl, mely szerint Duca bel- és ideiglenes külügyminiszter báró Szentkereszty háromszékmegei magyar képviselőnek hozzá intézett kérdésére kilelenti, hogy: „A kormány a legközelebbi napokban új kisebbségi politikát kezd.”

A cikk hosszan foglalkozik a Magyar Pártnak legutóbb Kolozsvárt tartott intézőbizottsági határozatával, mely szerint a Magyar Párt igen határozott formában kéri a kormányt különösen az iskolák terén tanúsított kisebbségellenes magatartásának megváltoztatására, mivel további politikai magatartását a kormány leendő állásfoglalásától teszi függővé.

Mi a Magyar Párt ezen memorandumáról nem tudunk, mivel intézőbizottságától kiadott kommunikéjében csak általánosságokban mozog; nem vonjuk azonban kétségbe, hogy ez megfelel a valóságnak, mivel egy ilyen határozott formájú memorandum létrejöttének minden indoka fennforog.

Ránk, kisebbségekre nem közömbös, hogy egy ilyen irányú memorandum milyen hatást vált ki a román közvéleményben, különösen a kormány környezetében.

Az Adeverul hivatkozott cikkében a kisebbségi képviselők jövődő magatartását igen fontosnak tartja, sőt számol annak az eshetőséggel is, hogy a nemzeti parasztpárt mintájára ki fog vonulni a parlamentből. Ezt a kivonulást az ország szempontjából kihatásaiban még mélyrehatóbbnak tartja a nemzeti parasztpárt kivonulásánál is, mivel — írja — míg erre lehetne még mentséget találni, addig a kisebbség esetleges kivonulása a külföldön is éreztetné hatását, mely körülmény kedvezőtlenül befolyásolná a kormány helyzetét.

Az az egy bizonyos — írja a cikkíró —, hogy a kormánynak Duca által bejelentett „új kisebbségi politikája” az eddiginél csakis „türelmesebb” lehet.

Mi következik ebből? Először is annak

beismerése, hogy a kormány eddigi kisebbségi politikája helytelen utakon haladt, másodsor pedig, hogy a kisebbségek eddigi küzdelme jogos és igazságos volt és az ország konszolidációja szempontjából ennek megváltoztatása feltétlenül szükséges.

Mikor Duca ezen táviratát olvassuk, lehetetlen ennek őszinteségében nem kételkednünk, mivel a legutóbbi idők eseményei éppen nem szolgáltatnak alapot a reménykedésre.

Ott van a kolozsvári Erzsébet-szanatórium ügye, melyet csak a napokban facsart ki a kormány egy erőszakos magyarázattal a kisebbségek kezéből.

De hogy közelebbről vegyük a példát, itt van a helyi Irgalmas Nővérek zárdájának esete is, melynek nyilvánossági jogát — ahogy autentikus forrásból hallottuk — több hasonló kisebbségi tanintézetével együtt megvonták.

Ez az intézet egész Gyergyó magyarságának szívéhez annyira hozzája nőtt, hogy annak megingatását az egész székelység kulturális jövője elleni merényletnek tartaná. Ez az intézet, amelyről eddig magas képzettségű, kitűnő román nemzeti érzelmű pedagógusok is elismerték, hogy hivatása magaslatán áll, egyáltalán nem szolgáltatott okot arra, hogy most halálra ítéljék.

De ott van a helyi állami iskola esete is, amely részére a kormány városi háztartásunk budgetjébe az eddigi 160.000 lej hozzájárulás helyett félmillió lejt állított be, amint értesülünk, azért, hogy az odajáró növendékeket élelemmel és ruházattal lássa el, s ezáltal elvonja a növendékeket a felekezeti intézeteinktől.

A kormánynak ez a cselekedete nemcsak, hogy mély elkeseredést szül lakosságunkban, amely már a teljes összeroskadás stádiumában van a nehéz állami és községi terhek alatt, hanem nagyfoku cinizmust is árul el, mikor saját pénzünkkel, a saját akaratunkkal próbálja a kést kulturális életünk torkára tenni.

Mi az állami iskolák kulturális törekvéseinek soha sem voltunk ellenzői; de hogy azo-

Lugosi és szentimrei
fedő és kupás cserép

állandó raktáron.

Építkezési Anyagraktár és
Általános Kereskedelmi Vállalat

Iroda:

Gyergyói Bank és Takarékpénztárnál.

Telefon: 25.

Legelőnyösebb árak!

Tordai és brassói
Portland cement

zsákonként és vagon-tételben.

kat politikai célok szolgálatába állítsák be és a mi kulturális és nemzeti életünk elsorvasztására használják fel, azt hiszem, ne veszi a kormány rossz néven, ha az ellen teljes erőnkől tiltakozunk.

A Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányának ülése.

A helyi Gazdasági Egyesület május 26-án tartotta meg igazgatóválasztmányi ülését gazdag tárgysorozattal.

Az ülést Barabássy elnök távollétében Gereöffy Csanád alelnök vezette.

Első pont a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása volt, melyet a választmány egyhangulag elfogadott és bítelesített.

A jegyzőkönyv felolvasása után a titkári jelentés következett, melynek egyik érdekes pontját a barcasági gazdasági tanulmányut és az azon való képviselőt képezte.

Sajnos, az egyesület pénztára nem engedi meg, hogy a saját terhére küldjön ki ez igen tanulságosnak ígérkező tanulmányutra képviselőket, azért tehát arra kérte a gazdákat, hogy lehetőleg saját költségükön vegyenek részt azon.

Még sajnosabb körülmény, hogy erre egyetlen egy jelentkező sem akadt, mire többek hozzászólása után a választmány úgy határozott, hogy a tanulmányut 4000 lej költségét két önként jelentkező gazda részére biztosítja 2000—2000 lejben, míg a másik részét az önként jelentkezőknek kellene sajátjukból fedezni. Így talán remélhető, hogy mégis fog akadni vállalkozó.

A jelentés másik fontos pontját a jelenleg folyó városi taxakivetéseknél való képviselőt képezte az egyesület részéről.

A jelentés megállapította, hogy bárha a városi tanács a legjobb intencióktól vezettetve a gazdák képviselőjében a közbirtokosság elnökét behívta a kivetőbizottságba, mégis az elnök a kivetéseknél érthetetlen okokból meg nem jelenvén, a gazdaközönség érdekei a kivetéseknél képviselő nélkül maradtak, mely különösen a székelyi kivetésénél érzékenyen éreztette hatását.

Az igazgatóválasztmány erre úgy határozott, hogy a bizottságba a saját kebeléből Gereöffy alelnököt és Pál Péter gazdát küldi ki, s egyben megkéri a városi tanácsot, hogy ezután a bizottsági képviselőre ne ő hívjon be tagokat, hanem ez iránt keresse meg az egyesületet.

Fontos határozata volt a választmánynak az ideai napszámok megállapítása, melyet addig is, míg az egyesület röpcédulákban fogja a gazdaközönséggel ismertetni, az alábbiakban közölünk:

	élelemmel	él. nélkül
1. oszt férfi napsz. kaszásoknál	60 lej	100 lej
2. " " " " "	50 " "	90 " "
3. " " " " "	40 " "	80 " "
1. " női " takarók stb.	30 " "	50 " "
2. " " " " "	25 " "	40 " "

A ratás kalongyaszámra:

Őszi veteményeknél:

1 kalongya élelemmel . . 10 lej.

1 " élelem nélkül . 15 "

Tavaszi veteményeknél:

1 kalongya élelemmel . . 8 lej.

1 " élelem nélkül . 12 "

Az élelemadásnál a pálinka töröltetik.

Kéri az elnökség a gazdaközönséget, hogy saját érdekében e megállapításhoz szigorúan ragaszkodjék s aki ezt nem tenné, erkölcsi felelősséggel tartozik a többivel szemben.

Megoldotta a választmány a már régóta magáévá tett, a saját kebelében felállítandó választott bíróság kérdését is.

A választott bíróságba tagokul a következőket jelölte: Szabó György apát-főesperest, Barabássy egyesületi elnököt, Balázs Sándor titkárt, dr. Ferenczy ügyészt, dr. Miklóssy Viktor bankigazgatót és dr. Gaal Alajos orvost.

Az ülés utolsó s nem kevésbé érdekes és nagyfontosságú pontját dr. Gaal Alajos választmányi tag által a közgyűlés megbízásából összeállított memorandumnak felolvasása képezte, melynek célja a magyarság politikai és közgazdasági vezetői figyelmének felhívása a hitelélet

reorganizálására, s a bankkamatláb csökkentésével a székelység anyagi helyzetének feljavítása.

A nagy gonddal és a nyomoruság teljes átérzésével összeállított memorandumot a választmány egyhangulag magáévá tette és megbízta dr. Gaalt, hogy azt a június 4-én városunkban összeülő bankszindikátus ülésén előszóval is előterjessze.

Midőn a Gazdasági Egyesületnek ezen szép és ideális munkálkodását figyeljük, lehetetlen egy mélyen elszomorító jelenséget le nem szögeznünk.

Míg ugyanis az egyület vezetői minden igyekezetükkel azon dolgoznak, hogy a jelenlegi nyomasztó gazdasági helyzetből népünket felszabadítsák és részükre új munkaalkalmakat keressenek, addig maga a székelység nagy tömege — tisztelet a kivételeknek! — távol tartja magát ettől a heroikus küzdelemtől és készen várja, hogy a falatot vezetői a szájába adják.

Lehetetlennek képzeljük, hogy a székelység annyira eltunyult volna, hogy ne ismerje fel a veszélyt, amelyben van és ne akarjon kikászolódni belőle. De hát ha ezt akarja, ne tegye ölbe a kezét és segítsen vezetőinek, akiknek pedig igazán nincsen más célja, mint fajuk iránti mélyszéles szeretettől áthatva népük sorának jobbra fordítása.

Hogy aztán ezért a gyönyörű munkájukért jár-e kis részükre elismerés, vagy legalább egy meleg, köszönő kézszorítás, az már más kérdés. Mert hát ilyen a közügy.

A Kath. Népszövetség

május hó 27-én tartotta meg rendes havi gyűlését az eddigiekhez mértén szokatlan érdeklődés mellett.

Jól esett látnunk a megjelentek nagy számát, mivel ez remélni engedi, hogy a vezetőség igazán nemes és önfeláldozó munkája elismerést talál és meggyőződhetett városunk katolikus lakossága, hogy a Népszövetségre éppen saját érdekében feltétlenül szüksége van.

Jól esett látnunk azt is, hogy a gyűlés hatása alatt többen mindjárt befizették dr. Bartos Gyula világi elnök kezeihez évi tagsági díjaikat.

Ezeknek példája hassa át a többi népszövetségi tagokat is, s ha ez meglesz, úgy a vezetőség lelkes munkája mellett a helyi Népszövetség igazán nagy célok elérésére hivatott.

Dr. Bartos Gyula világi elnök a gyűlést a következő mély tartalmu és sokat jelentő beszéddel nyitotta meg:

Még élénken emlékezem egy alkalommal meghallgatott nagypénteki szentbeszédnek egy igen szép részletére, melynek szövege körülbelül ez lehetett:

Keresztény Testvérek!

Ha van még félelem és aggodalom bennetek, úgy most rettegjétek, most aggódjatok, mert veszélyben az Isten!

Ha van még könny a szemetekben, úgy most sirjatok, mert haldoklik az Isten!

Ha van még bánat és fájdalom érzése bennetek, úgy most bánkodjatok, most keseregjétek, mert meghalt az Isten!

Ezen nagyjelentőségű gondolatoktól eltelve igyekezzem a mai gyűlésünket bevezető megnyitó szavaimban e pontokat magunkra alkalmazni.

Elsőnek én is azt mondom: Testvérek! Ha van még félelem, aggodalom érzése bennetek, úgy most gyakoroljátok és résen legyetek, mert nagy veszélyben van a mi igen féltett kincsünk: egyházunk, iskoláink és közvagyonaink szabad működése.

Másodiknak is azt mondom, ha van még könny a szemetekben és tiszta érzés szíveitekben, akkor sirjatok, busuljatok, zokogjatok, mert haldoklik a veszélyektől övezett, marcangoló sebektől vérző évezredek kulturánk, felbecsülhetetlen kincsű édes anyanyelvünk.

Harmadiknak azonban mást mondom! Hogyha van még bennetek Istenfélelem; ha van még bennetek régi becsületérzés, férfias erő, önérték, áldozatkészség és munkaszeretet: akkor béküljétek ki Istennel, nyujtsatok békejobbot haragosaitoknak; ragadjatok meg egy-

más kezét s vállat vállnak vetve tömörítsétek erőteket. Igyekezzetek minden téren becsületesen, példaadóan megfelelni kötelességeiteknek. Legyetek mindannyian egy szív, egy lélek, egy gondolat: mert akkor sohasem fog meghalni az Isten!

Igen! Akkor nem fognak meghalni sem katolikus intézményeink, sem kulturánk, sem anyanyelvünk, sőt ellenkezőleg virágozni fognak, évről-évre új hajtásokat hoznak az évezredek törzsön szaporítván és erősítvén annak gyökérzetét és koronáját.

Ezután dr. Bartos az általános részvétlen-séget ostromozza, mellyel népünk minden intézmény és megmozdulással szemben viselkedik. Jólesően állapítja meg, hogy a mai gyűlésen az érdeklődés fokozottabb mértékben nyilvánult meg, habár városunk összlakosságához mértén ez még mindig igen kevés.

Bejelenti, hogy a Kath. Népszövetség jogvédő irodáját a helyi plebánia udvarán a népszövetségi tagok részére megnyitja, hol egyelőre minden szombaton 10—1 óráig adnak az oda-fordulóknak felvilágosítást, szükség esetén még más napokon is.

Dr. Bartos nagy hatást kiváltó beszéde után Málnássy Antal énekelt el egy pár szép, szívig ható dalt.

Megható volt látni, amint az egyszerű székely hallgatók mélyen átszellemülten és élvezettel hallgatták a népdalszerű, a nép mindennapi érzelmeit és gondolatvilágát kifejező melódiákat.

Málnássy Antal éneke igazi propaganda-eszköz a Népszövetség céljai elérésére, mivel az egyes beszédek között igazán felvillanyozólag hat a hallgatókra nézve.

Málnássy Antal éneke után dr. Csiby Andor mondott rövid felvilágosító beszédet a készülő „Anyák napjára”-ról.

A nagy világégés után — mondja dr. Csiby Andor — a legnagyobb elszomorodással lehet megállapítani, hogy az emberek közt kipusztulni látszik a testvéri szeretet. Önzés, kapzsiság, egymásra agyarkodás lett urrá az emberek között, s ez a gyűlölködés már kezdi megfertőzni a legszentebb hajlékot is: a családi fészket.

Az emberek egymás közötti életükben elvesztették lábuk alól az egyedüli erkölcsi alapot: a szeretetet és kölcsönös megbecsülést, s mikor így tévelyegve járnak a nagy bizonytalanságban, önkényt keresnek egy fix pontot, ahol lelküket megnyugtathassák.

Ez a fix pont nem lehet más, mint a családi szentély, melyről azt mondja az írás, hogy: Az én házam az én váram. És ennek a háznak várszerű erőssége nem a fegyverekben van, hanem a belső béke és szeretetben, melynek a családban a legideálisabb megismerője az: édesanya.

Ennek az édesanyának akarjuk visszaállítani újból a régi piedesztált, azt akarjuk, hogy mikor valaki kiejti száján, hogy: édes anyám! legyen ez ima, fohász, könyörgés, megbocsátást kérés a legszentebb fogalomhoz: az édes anyához.

Majd dr. Csiby Andor felolvasta a külföldön az Anyák napjára irt tizparancsolatot.

Dr. Csiby Andor beszédét megilletődve hallgatta a nép, s amint ebből megállapítható, a Szent-Anna napjára tervezett „Anyák napja” valóban méltó fog lenni úgy külsőségekben, mint bensőleg az anyák tiszteletéhez.

A gyűlést dr. Bartos elnök zárószavai fejezték be, újból felhíva a katolikus társadalmat az egybefogásra és az összetartozandóság ápolására.

Városunk és az idegenforgalom.

A napokban olvastam a városi tanácsnak egyik igen aktuális határozatáról, mely kimondta, hogy a város bejáratait és az utcakereszteződéseket jelző táblákkal fogja ellátni a Gyilkostó felé.

A városi tanács ezen határozata régóta érzett hiányt pótol, de bizonyítja azt is, hogy városunknak az idegenforgalomba való hathatósabb bekapcsolását népünk és városi lakosságunk érdekében szükségesnek és hasznosnak tartja.

Mi a tanács ezen határozatát még kibővíteni szeretnénk azzal, hogy ne csak a város bejárait, hanem a vasúti állomás falát is lássa el egy a Gyilkostó és környékéről felvett izléses összeállítású fényképesoporttal, mely hívta volna arra, hogy az állomásunkon keresztül utazó idegenek figyelmét felhívja a Gyilkostó szépségének megtekintésére s ezáltal városunk idegenforgalmát növelje.

A városi tanácsnak ez az intézkedése már első lépés lenne arra, hogy ön- és céltudatos propagandával intézményessé és feladattá tegye városunk idegenforgalmának megszervezését.

Hogy az idegenforgalom városunk közgazdasági életére milyen hatással van, arról első sorban és a legközvetlenebbül vendéglőseink és kereskedőink tudnak tanubizonyosságot tenni, akik méltányolni és átérzeni tudják, mit tesz a nyári általános pangás idején az idegenek által itt hagyott pénzek gazdasági cirkulációja.

Hogy hogy kell egy várost az idegenforgalom központjává tenni és ezáltal gazdasági fellendülést előidézni, iskolapéldája ennek Budapest székesfőváros, amelynek külön idegenforgalmi ügyosztálya van, amely kitalálta azt a már szállóigévé vált jelszót, hogy: Budapest fűdőváros.

Budapest tehát egy céltudatos programmal óriási áldozatok árán is fűdővárossá kezdett alakulni, miáltal kettős célt kíván elérni: egyrészt otthon tartani az addig külföldön nyaralókat, másrészt oda édesgetni a külföldieket is.

Budapest a békeszerződés folytán igen sok életlehetőségtől esett el, míg most a fokozott idegenforgalom előidézésével ezt akarja helyettesíteni.

Hasonló az eset városunknál is a gazdasági nyomasztó helyzet folytán, melyet a gyárak leépítése idézett elő.

A helybeli Gazdasági Egyesületnek egyik igen szép programja az elmaradt kereseteket az állattenyésztés intenzívebbé leendő tételével való pótlása, azonban ez csak egy osztálynak: a mezőgazdának érdekét szolgálja, míg figyelmen kívül hagyja városunk kereskedő és iparos osztályának érdekeit.

Az idegenforgalom intenzívebbé leendő tételével a két osztály találja meg számításait.

Idegenforgalmunk intenzívebbé tételéhez nagy mértékben hozzá fog járulni a Csiky-kertben jelenleg folyó építkezés is.

Tulajdonosa úgy látszik nem kímél áldozatot, hogy úgy az építkezéssel magával, mint a kertnek rendszeres kuralásával városunk természeti szépségeit szaporítsa.

Mindig meg voltam győződve és ma is szentül hiszem, hogy az idegenforgalom kérdése városunk életében egy döntő tényező, amelyet elhanyagolni nemcsak, hogy nem lehet, hanem bűn és könnyelműség különösen azóta, amióta a helyi közbirtokosság a Gyilkostónál egy minden követelménynek megfelelő, izléses turistaházat is épített.

A közbirtokosságnak is elsőrendű feladata az idegenforgalom növelése, mert hiszen gazdasági számításait is a turistaházzal csakis így tudja megtalálni.

Az itt előadottak konkluziójaképpen tehát feltétlenül szükségesnek tartom a városi tanács által ankét összehívását, melyben minden társadalmi réteg képviselve lenne, hogy ezen az ankéton meghányva-vetve a kérdést, városunk idegenforgalmának fejlesztési alapjait lerakjuk.

Dr. Csiby Andor.

Bucsu Szárhegyen.

A régi idők kedves átkozódása, hogy „Verjen meg a májusi eső!” ugyancsak ránk nehezedett, megfogott. Először az ország minden részéből Csiksomlyóra összesereglett tizezrekre menő tömegnek nem engedte meg a pünkösdszombati ünnepélyes formákban megtartani szokott körmenetet; azután az ezt követő pünkösdharmadnap, illetve „gyergyói” bucsut juttatta hasonló sorsra.

* * *

Kora reggel van még s már a szárhegyi zárdá folyosóján nagy a sürgés-forgás. Hogyne! Hiszen ha kedvező lesz az idő, Gyergyó népe

itt fogja pótolni azt, amiben Csiksomlyón a májusi eső megakadályozta.

Egyszerre találkozom a két „M” betűs páterrel, főtisztelendő Lukács Mansvét csiksomlyói tanár és Kristó Modest szárhegyi házfőnök urakkal, szinte egyszerre kérdik: vajon itt is megzavar az eső, mint Somlyón? (Mintha bizony valami meteorológus volnék.)

Látva a komor, terhes felhőket — dacára hogy az idő, de semmiféle jóslás nem mestersegem — kiméletlenül jelentettem ki, hogy bizony itt ma aligha lesz „kikerülés”, először, mert esni fog az eső, másodsor, mert éppen az eső miatt nem fog jönni egy keresztalja sem.

Az események igazoltak abban, hogy esni fog, mert nemcsak esett, de zuhogott is, mintha úgy töltötték volna. Ami jóslásom második részét illeti, a páterek öröme, ebben alaposan csalódtam. Nem is egy, de három keresztalja jött Alfalu, Ditró és Remetéről.

Lélekemető szép látvány volt, zuhogó esőben, bőrig ázva, talán külsőleg meg is fázva, — de lélekben az annál inkább felmelegedett, impozáns, mintegy ezer lelket számláló alfalvi keresztalja főtisztelendő Gaál Tamás plebánosnak a vezetése alatt.

Majdnem egyszerre érkezett be a három keresztalja. A lucskos, sok helyen tócsává fakadt ut fáradalma, az egyre zuhogó eső hidege, mely máskor úgy megremegetti az embert, meg sem látszott rajtuk. A remetei keresztalját főtisztelendő dr. Hollanda János plebános maga vezette, a dirói keresztalját a község dédelgetett, népszerű, ambiciózus segédlelkésze.

Mansvét atya, mint a világ legboldogabb embere szemlélte a „hétpróbás zárándokokat”, akiket eső, sár, hideg sem volt képes meleg otthonukban visszatartani.

Mansvét atyának, a már messzeföldön ismert missziós szónoknak csodálatos népszerűségére jellemző, hogy mikor köztudomássá lett, hogy mise végével ő fog prédikálni, valósággal megostromolták a templomot, csak hogy bejuthassanak. S méltán, mert ez a beszéd nagy elődjének, szent Ferencnek s szent Antalnak csodás erejű beszédeihez volt hasonló. Míg amazokat a madarak és halak hallgatták álmélkodva, addig Mansvét atyát a szabad akaratra teremtett, csodálatos értelemmel felruházott emberek hallgatták oly figyelmesen, oly magukba szállással, oly mély alázatossággal, istenes lelkesülettel, amelyhez hasonlót a zárdá templomának falai régen láthattak!

Beszédének csodálatos ereje, varázsa az öntudatosság kiépítésében, a lethargikus álomból való felrázásban nyilvánul meg igazán és bámulatot keltően.

En, aki a beszéd hatását nemcsak elhangzása után az arcokon figyeltem meg, hanem belekeveredve a még mindig zuhogó esőben haza készülő tömegbe is, biztosra veszem, hogy ez apostoli lelkesülettel elmondott szavak, melyeket a hivek összessége imádságos lelkesülettel szívott magába, nem fog a pusztában kiáltó szava lenni. Azoknak a forró szavaknak testet kell öltetniük!

Nekünk, székelyeknek a nagy nemzetek tömkelegében, román testvéreink között, az elnyeléssel, megsemmisüléssel fenyegető szláv néptenger-áramlat kellős közepében (vak, aki ezt nem látja, legyen az székely, vagy román), nem szabad degenerálódnunk!

Ha eddig feltem is attól a tudattól, gondolattól, hogy rajongásig szeretett székely fajomon a degeneráltság jelei mutatkoznak — Mansvét atya gyújtó beszédének hatása alatt figyelve önmagamra, de figyelve másokat is, az az örömdetes érzésem támadt, hogy mirajtunk degeneráltság nincs, hogy mi fejlődőek, életképesek vagyunk!

Annak a székelységnek, amely önönhibáinak elbetárásnál — a szörnyű valóságon bár megremeget — mohósággal szívja magába az oktató, a nemesítő szavakat, durcás arcot vágva nem szalad el, annak a székelységnek, bármilyen faji áramlatok is vesznek körül, elvesznie nem lehet, „örök élete van”...

Ha mi egymást szeretjük, vallásunkat életünk fundamentumává beépítjük, Istennek is szeretnie kell minket! Ez az Ő igazsága, melyet

földönjártában élszavakkal is hirdetett. Már pedig, ha Isten velünk, ki ellenünk?!

Székely testvérek! Ez a szeretet legyen a májusi esővel — melyet még künn a határban járva pár hét előtt oly szívszorongva vártunk — áldást fakasztóan megöntözött Pünkösdi ünnepének a Szentlélek-Isten hozta fönséges, fajunkat fenntartó és örökké éltető — égi ajándéka.

Angi Balázs.

Az erdélyi kisebbségi tanítók gyűlése Csikszeredában.

Az erdélyi kisebbségi tanítók május 26-án Csikszeredában közös megbeszélésre jöttek össze. A közös sors, az együttes sérelem és mellőzés készítette tanítókat arra, hogy egy közös frontot alkotva igyekezzenek a magas kormány-nál igazságos ügyüket megismertetve, annak teljesítését keresztül vinni.

A tanítóságnak az államsegély meg nem adásán kívül van még egy nagy és érzékenyen érintő sérelme, amely nemcsak a jelent s nemcsak a ma tanítóit sérti s keseríti el, de amelynek el nem intézése 1200 kisebbségi tanítón kívül több özvegyet, árvát tett ki már is az utcára a nyomor, a szenvedés és az elkeseredés karja közé hajtván. A közvélemény megdöbbenve, fájdalmasan kíséri gondolatával e tényt. Pedig a családapák, a tanítócsaládok fejei, övéik sorsáról éveken át, sőt vannak, kik 40 éven át gondoskodtak. Azzal, midőn verejtékével szerzett filléreiből minden hónapban leszakított egy tekintélyes részt, hogy azt az országos nyugdíjalapba befizesse. A magyar éra alatt egy nyugdíjalap volt, amely nyugdíjintézetnek az ország összes tanítói tagjai voltak vallás, nyelv és azon iskola jellegének tekintetbevétele nélkül, amely-nél szolgáltak. Ezen tanítói nyugdíjgyűlésben minden tanító fizetéséből fizetett havonként bizonyos összeget, hogy öregség, avagy munkaképtelenség esetére biztosítva legyen. Mivel a tanítói hivatásos állás nem olyan, amellyel vagyont lehessen szerezni.

Voltak olyan tanítók, kik a nyugdíjalapot 40 éven át fizették, illetve vannak ma is egyesek nyugdíj nélkül, pedig teljes fizetéssel kellett volna nyugdíjba menniök. Volt, van, ki 10, 20, 30 éven át fizette a nyugdíjalapot, abban bízva, hogy ha esetleg közben munkaképtelen lenne, ne maradjon se ő, se hozzátartozója az utcára, hanem biztosítva legyen fenntartásuk.

Az impérium átvétele után is a magyar kisebbségi tanítók továbbra is fizették az állami adóhivatalokhoz járandóságukat. Ugy hogy még 1922. évben is elfogadta az adóhivatal a nyugdíj járandóság után, nyugdíj biztosítás után fizetett kisebbségi tanítók járulékát. Tehát 1922-ben, illetve 1922-ig elismerte a román állam a régi Magyarországon fennállott jogi állapotot a nyugdíjra nézve. Azután hozott egy törvényt, amelyben kimondja, hogy a felekezeti tanító állami nyugdíjat nem kaphat. Ezzel minden eddig szerzett és befizetett jog és pénz elvétetett a kisebbségi tanítóktól, az idősebbek maradtak az utcán.

Az erdélyi tanítók ezen sérelmüknek orvoslása céljából gyűltek össze Csikszeredában. Buzás János (Csiktaploca) bocsájtott ki felhívást ezen ügyben s az ő kezdeményezésére indult meg e mozgalom. Buzás János előadta az értekezlet célját, felhívta az összegyűlteket ezen értekezlet lefolyását vezető elnök megválasztására.

Gyűlés Pfeiffer Lajost választotta meg elnöknek, ki kifejtette, hogy ő mindent el fog követni a maga részéről, hogy e mozgalmat siker koronázza. Majd Józsa Sándor dirói tanítót felszólítja elnök, hogy a gyergyói tanítók részéről szóljon hozzá a tárgyhöz. Józsa éles szavakkal és példákkal világosítja meg felszólalásában az ügyet. Támogatja az elnökség javaslatát. Határozott és gyors fellépést követel az ügyben, mert az özvegyek és árvák száma évről-évre szaporodik s ezt összetett kézzel nem nézhetjük.

Majd Király István csikszentgyörgyi, György József szebeni tanító felszólalása után a gyűlés kimondotta, hogy memorandumban fogja lefek-

tetni a sérelmeket, miniszter elé küldöttséget küld s határozott választ vár ez ügyben a legmagasabb helyről. Mert az ügyet napirendről, míg megvalósulásig nem ér, le nem vehetik.

A gyűlés elhatározta, hogy újból felhívást intéz Erdély összes tanítóihoz, hogy vallás-külömbőség nélkül csatlakozzanak lehetőleg mind a mozgalomhoz. Költségekre 100 lejt 10 nap alatt mindenki küldjön be Buzás Jánoshoz Csiktaplocára, nehogy emiatt az ügy megakadjon.

HIREK.

Egészen furesa világot élünk mi, Romániába kisebbségül szolgáló szomorú magyarok. Olyan dolgokat, amire azelőtt nem is gondoltunk volna.

Egy külön specialitással próbálom most öt percig törődni. Hogy lett vezéreik téma a színház. Mert ilyen se volt eddig.

Megszoktuk, hogy a művészet meghuzódik valahol az ujság végén, ott is megkeresi, aki szereti, s igazán nem voltak olyan rettenetesen életbevágóan fontosak eddig a színházi rovat vezetőjének véleménynyilvánításai.

Ma másképp van. Valahogy megváltozott az események jelentősége.

A pokol törődött régen a kormány iskolapolitikájával. Ma életkérdés, vagy inkább halálkérdéssé nőtte ki magát.

A színház is előrukkolt az utolsó oldalakról, gyakran egész a vezéreikig. A kolozsvári lapokban olvastunk hangos, fájdalmas feljajdulásokat: a színház haldoklik, a magyar kultúra egy erőssége elesében. S nem ellenség rombolja le pusztító rohammal, saját nemtörődömségünk engedi korhadni.

A jajszó talán egy pillanatra enyhülést hozott, de a kolozsvári Magyar színház életét nem menthette meg. Az pusztul, sorvad, gyengül egyre s ellenségeink arcára kellemesen kiül a karöröm.

*

Vezéreik téma, hogy ma Gyergyószentmiklóson játszik Erdély egyik legjobb szintársulata s bár a bérletek száma meglehetősen, majd mindig félházak előtt. Miért?

Nincs p. n. z. Igaz. Az is igaz, hogy van mindenre, amire szükség. Ezzünk mindennap valamennyien, többen kártyáztatunk is szorgalmasan és alkoholtartalmu italokat fogyasztgatunk nagyban és kicsinyben. Ez nem mind éppen életszükséglet.

Vagy az izlések különböznek, s nem kell róluk vitatkozni, úgy gondolják.

És hogy vannak közöttünk jócskán, akiknek nincsen szükségük szappanra, más a kölni vizig jutott igényei felfokozásában s csak kevesen értjük el azt a pontot, ahol már a színház is jól esik?

Mert örvendek falvaink kulturális megmozdulásain s valahogy semmiképpen se tudom megérteni, miért kell éppen ebben Kolozsvár példáját követni és miért hogy pont Gyergyószentmiklóson lássa Pintér Böske, Erdély ünnepelt primadonnája életében a legkevesebb lelket számláló embercsoportot, ha játék közben véletlenül a színpadról a közönségre néz.

— **Anyák napja** folyó hó 3-án és 7-ikén. Amint lapzártakor értesülünk, a helyi róm. kath. iskolák fiu sziv-gárdája f. hó 7-én, Urnapján d. u. 4 órakor (vecsernye után) tartja meg az „Anyák napját” a Központi elemi iskola nagytermében a következő tárgysorozattal: 1. Megnyitó beszéd. 2. Szivgárdisták maguk felajánlása a Boldogságos szűz Máriának, mint az anyák mintaképének. 3. Ének. 4. Az Anyák napját méltatja dr. Csiby Andor. 5. Igéret és köszönet az anyák részére a gyermekek részéről. 6. Szavaltatok. 7. Ének. 8. Bezáró beszéd.

Az Irgalmas Nővérek zárdája f. hó 3-án d. u. 5 órakor tartja meg az „Anyák napját” a zárdá nagytermében. A programot nem volt módunkban megszerezni, azonban úgy halljuk, hogy az a fiuk sziv-gárdájával majdnem mindenben megegyezik, csak élőképeket is fognak bemutatni a leány sziv-gárdisták.

— **Ünnepi előadás.** Fehér Imre igazgató az egész Erdélyben köztisztvisletben állott megboldogult Görög Joachim emlékére a közel jövőben ünnepi előadást rendez a színházban, melynek tiszta jövedelmének egy részét az agilis igazgató a Görög Joachim sírkő-alapra fogja felajánlani.

— **Képkiallítás városunkban.** Nagy Erzsébet és Daday Gerő jónevű székely festőművészek f. hó 3–5-ig a Laurentzy szállodában képkiallítást rendeznek.

Daday bibliai tárgyú hatalmas koncepciójú képeit állítja ki, míg Nagy Erzsébet igen hangulatos csendéleteit, melyekről a szász sajtó is a legnagyobb elismerés hangján ír.

Művészi érzékű lakosságunknak felhívjuk figyelmét ezen kiállításra, s reméljük, hogy a kiállított festményekből több fog lakosságunk kezében maradni.

— **A helyi Eszperanto klub** e hó 5-én tartja összejövetelét a Leány-klub helyiségében és kérjük a tagok pontos megjelenését.

— **A színház igazgatósága** felkéri a t. bérloket, hogy a szezonnak kényszerült megrovidítése miatt szíveskedjenek szelvényeiket rövid terminuson belül beváltani.

— **Adományok a Gyergyói Árvaháznak.** Özv. Karda Lajosné 100, — dr. Sándor Balázs a Paál és kontra Molnár perből kifolyólag 500, — dr. Kámpiánné 100, — Kopacz Béla 200, — Bajna Árpád 500, — N. N. 100, — Zenebarátok és Iparos Dalegylet a Schubert estély jövedelméből 425, — Kiss József 100, — dr. Lázár Péter 500, — Strasser József 500, — Holtz Péter 50 lejt adományoztak. Isten fizesse!

A gondnokság.

— **Bál Várhegyen.** Junius 3-án a Marianá román Nőegylet népies estét és bált rendez.

— **Varróiskola.** A mai gazdasági viszonyok közepette, amikor minden megtakarított lejtnek helye van, valószínűleg örömet kelt a város hölgyeinek körében, hogy Szuk Flóra urleány, akinek marosvásárhelyi női szabóiskolájáról már többször hallottunk, junius 15-iki kezdettel Gyergyószentmiklóson kezd ilyen iskolát. Bizonyára mindenki meg van győződve egy ilyen tanfolyam hasznosságáról, akár existenciális céllal, akár a megélhetés költségeinek redukálása szempontjából s a kedves, fiatal tanárnő vállalkozásának minden tekintetben nagy sikert jósolunk.

— **Kőrössy Zoltán,** a Fehér-társulat közkedvelt tánckomikusa itt tartózkodása alkalmából csoport és magántáctánítást vállal és amennyiben elegendő jelentkező lesz, úgy junius 5-én kezd meg a tanítást méltányos árak mellett. Felvilágosítás Laurentzynél a déli órában nyerhető.

* **Eladó** 930 mm. M. Á. V. golyós csapágyas utjipusu cséplő 9 HP. Bolinder nyersolajmotorral, teljes felszereléssel.

Gyapjufésülő huzatok használható állapotban eladók. Solyom Lajos Ujfalu.

Toplicai hírek.

— **Hősök ünnepe.** Román áldozócsütörtököt a város közönsége, mint mindenütt az országban, a világháboruban elesettek emlékének szentelte. Az ünnepély Pop Baldi Miklós rendőrfőnök, Popescu Sabina polgármester és Botian Petre főjegyző rendezésében, a hősök temetőjében folyt le. Három vallásfelekezet papja áldozott a hősök emlékének, egyformán siratva a háboru áldozatait s egyformán óhajtvá, hogy ez áldozatok nyomán jövőben csak lelki közeledés, testvériség létezhessen.

— **A Bánffy fürdő megnyitása** vasárnap, junius 3-án lesz, nagyszabású ünnepségek keretében. A közkedvelt fürdő megnyitásának különös érdekességet kölcsönöz a Gyergyószentmiklósi Ipartestület Dalárdája és a Zenebarátok Egyesülete szereplése. Két művészgárdánk ismert nívós számaiból estélyprogramját állította össze, amely nagysikerűnek ígérkezik. Konferálni Makkay Domokos doktor fog.

— **Halálozás.** Neamtu Octavian közbecsülésben álló görög katolikus pap feleségét temették Toplicán kedden délután, megható, fényes szertartások között. A huszonnyolcéves kedves uriaszony halála általános részvétet keltett a városban.

— **Májusi bál.** Mult szombaton a Barissia zsidó ifjúsági egyesület fényes sikerű bált rendezett. A megelőző programon magyar, román és hébernyelvű előadások, szavaltatok, azonkívül zeneszámok szerepeltek, amelyek a nagyszámú közönség teljes meglegedését érdemelték ki.

A színházi iroda közleményei

Szombaton, f. hó 2-án, Alfréd Neumann világhírű drámája, a „Régi Oroszország” kerül színre. A darab I. Pál cár uralkodásának idején játszódik és kilenc képben mutatja az elnyomott orosz nép helyzetét, egy vértől és pálinkától ittas és elvakult kegyetlen zsarnok uralma alatt. A darabot a színház u. n. forgó diszletekkel hozza ki, teljesen fővárosi mintára, mert csakis így oldható meg a kilenc képből álló darabnak gyors és filmszerű lepergése. A főszerepeket a társulat kiváló drámai művésznője, Fekete Rózsi, Fehér igazgató, Szabados Árpád, aki a nehéz munkát igénylő rendezést is végzi, Fratta Géza, Csóka, Nagy László stb. játsszák. Mindenki figyelmét felhívjuk erre a szenzációs bemutatóra és ugyanakkor az igazgatóság kéri a közönség pontos megjelenését,

hogy az előadás zavartalanul kezdődhessék meg és peregjen le.

Vasárnap, f. hó 3-án d. u. 4 órai kezdettel, közkívánatra, ifjúsági előadásnak színre kerül Zerkovitz nagyszerű operettje, a „Legkisebbik Horváth leány”, amelynek ezideig a legnagyobb sikere volt, teljesen a premier szereposztásában.

Vasárnap este a tavalyi szezon legnagyobb slágere, a „Cirkuszhercegnő” kerül felújításra, mely táblás házak mellett szinte hihetetlen sikert aratott annak idején. A Cirkuszhercegnő címszerepében Pintér Böske, a társulat kiváló énekes primadonnája fog szenzációs hatást keltetni, ugyancsak a társulat szimpatikus bonvivánjának, Fratta Gézának Mister X. szerepe. A Cirkuszhercegnő többi szerepeit a társulat legjobbjai: Mayer Kató, Sz. Katona Emmy, Kőrössy, Szakács, Csóka stb. játsszák.

Hétfőn, f. hó 4-én Jean Gilbert ragyogó zenéjű nagy operettje, a „Biboruhás asszony” kerül bemutatásra. Gilbert, a Marinka táncosnő zeneszerzője, tehetségének és tudásának legjavát adta ebben a rendkívül fordulatossá és színes zenéjű operettben, melynek címszerepében ugyancsak a nagyszerű Pintér Böske fog tapsokat aratni. Mellette rendkívül hálás szerepekben fogják tehetségük legjavát adni Mayer Kató, Fratta, Kőrössy, Csóka, Szakács stb.

Kedden, f. hó 5-én, Molnár Ferenc legújabb világhírű vigjátéka, az „Olympia” kerül bemutatásra. A címszerepben Fekete Rózsi fog brillírozni, Sz. Katona Emmy egy anyahercegnő kiváló humorral és szatírával megírt szerepéből fog elsőrendűt kreálni, Fratta Géza egy daliás huszárkapitányt játszik, továbbá Földes Berta, a józü Csóka, Nagy László és Szabados, aki a darabot rendezi, fognak elsőrendűt produkálni.

Szerdán, f. hó 6-án, rendkívül érdekes bemutatója lesz a színháznak. A társulat két közkedvelt tagjának, Schreiber karmesternek és a népszerű Kőrössy Zoltánnak közös szerzeményű operettje, a „Csókhercegnő” fog színre kerülni. A Csókhercegnőt a legelkeszebb siker mellett mutatta be a közelmúltban a kolozsvári Magyar színház és úgy a premierről, mint a darabról a legösszintébb kritika hangján emlékeztek meg az összes nagyobb kolozsvári lapok. Ugy a zene, mint a librettó, két tehetséges fiatal szerző elismerten nagyszerű produktuma, mely kiváló perspektivákat biztosít a szerzőnek, akik teljes joggal várhatják operettjük fővárosi színpadokon való elismerését. A Csókhercegnőben, mely egyidejűleg kerül jelenleg színre Brassóban, Pintér Böske, Mayer Kató, Fratta, Kőrössy, Csóka, Szakács, aki a darabot rendezi, és az egész operett ensemble fog zajos tapsokat aratni a két minden elismerést megérdemlő szerző mellett.

KÖZGAZDASÁG.

Az Erdélyi Bankszindikátus közgyűlése.

Amint azt egyik korábbi lapszámunkban közöltük, ez évi rendes közgyűlést városunkban fogja megtartani az Erdélyi Bankszindikátus.

Az erre vonatkozó közgyűlési meghívókat az elnökség már ki is bocsátotta. E szerint junius hó 4-én d. e. 10 órai kezdettel az Ipartestület nagytermében lesz a gyűlés, melynek tárgysorozatán igen sok vidékünket is érintő kérdés szerepel.

Ez uton hívjuk fel úgy a gazdátársadalom, mint a kereskedők és iparosok figyelmét, hogy a gyűlésen, mint érdeklődők megjelenhetnek.

A elnökség szívesen fogja venni részvétüket és érdeklődésüket.

SPORT.

A Ferencváros szenzációs győzelmei. A derék ferencvárosi fiuk pünkösdvasárnap 5:1 arányu megsemmisítő vereséget mértek Prága világhírű csapatára, a Slaviára. Hétfőn pedig 6:1 arányban verték tönkre Anglia büszkeségét, a Blackburn Rovers csapatát, az Angol Kupa idei győztesét. A Ferencváros világraszóló kettős győzelmével újra bebizonyította, hogy a magyar labdarugósport világviszonylatban is a legelső helyen áll.

I vagon

első minőségű zab

eladó

Cím a kiadóhivatalban.